

Wstęp	9
Wprowadzenie do problematyki autodestruktywności. Podstawowe problemy, cele i układ pracy	10
CZĘŚĆ PIERWSZA. AUTODESTRUKTYWNOŚĆ JAKO PRZEDMIOT BADAŃ PSYCHOLOGICZNYCH	15
ROZDZIAŁ I. Definicja i opis zjawiska	17
1. Znaczenia pojęcia autodestruktywności w psychologii	17
2. Definicja, cechy i wymiary opisu zachowania autodestruktywnego: szkodliwość i intencjonalność	22
Podsumowanie	24
ROZDZIAŁ II. Autodestruktywność bezpośrednia i pośrednia	25
1. Autodestruktywność bezpośrednia	25
1.1. Akty samobójcze	25
1.2. Samouszkodzenia	26
1.2.1. Wielkie samookaleczenia	27
1.2.2. Stereotypowe samookaleczenia	28
1.2.3. Powierzchowe lub umiarkowane samookaleczenia	28
2. Autodestruktywność pośrednia – charakterystyka i definicje pojęcia	32
3. Związki między pośrednią i bezpośrednią formą samoniszczenia. Czy autodestruktywność pośrednia to „ocenzone” forma samobójstwa?	32
Podsumowanie	37
ROZDZIAŁ III. Problem intencjonalności zachowań autodestruktywnych	38
1. Intencjonalność w paradygmatach psychologii ego i psychologii self	39
2. Intencjonalność autodestruktywności	40
3. Intencjonalność jako podstawa wyróżnienia wzorców autodestruktywności	43
3.1. Pragnienie negatywnych konsekwencji – autodestruktywność intencjonalna	44
3.2. Zgoda na konsekwencje	46
3.3. Negatywne konsekwencje nieefektywnej strategii	48
Podsumowanie i dyskusja	49

ROZDZIAŁ IV. Klasy zachowań pośrednio autodestruktywnych a behawioralna tendencja autodestruktywna	52
1. Klasy zachowań zaliczanych do obszaru pośredniej autodestruktywności – teorie i badania	52
2. Autodestruktywność pośrednia jako uogólniona tendencja behawioralna	68
Podsumowanie	73
CZĘŚĆ DRUGA. TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA AUTODESTRUKTYWNOŚCI.	
GENEZA I UWARUNKOWANIA PSYCHOLOGICZNE	77
ROZDZIAŁ I. Psychodynamiczne ujęcie autodestruktywności	79
1. Freudowska koncepcja instynktu śmierci i teza o pierwotnej naturze destruktywności	79
2. Superego i jego rola w generowaniu zachowań samokarzących	82
3. Ewolucja poglądów na rozwój superego na gruncie teorii ego i relacji z obiektami	85
4. Masochizm jako charakterologiczny obraz dominacji superego	88
4.1. Dyskusja i konkluzje dotyczące związków masochizmu i autodestruktywności	92
5. Psychopatologiczne konsekwencje poczucia winy i autoagresji a autodestruktywność	94
6. Reprezentacje opiekuńcze Ja (self) w wyjaśnianiu autodestruktywności	96
7. Pośrednia autodestruktywność z perspektywy psychologii ego	98
7.1. Procesy adaptacji i organizująca funkcja ego	99
7.2. Funkcja samoopiekuńcza jako pochodna popędu samozachowania a hierarchiczna organizacja ego	101
7.3. Geneza i rozwój funkcji samoopiekuńczej ego	102
7.4. Poznawcze i afektywne komponenty samoopiekuńczej funkcji ego	103
Podsumowanie	106
Rozdział II. Teza o wtórnej naturze destruktywności	108
1. Kontrowersje wokół tezy o pierwotnej naturze destruktywności	108
1.1. Związki autodestruktywności z agresją i frustracją	109
2. Fromma koncepcja destruktywności charakterologicznej	112
3. Autonegacja jako efekt zablokowania potencjału rozwojowego	116
4. Koncepcja destruktywnego skryptu psychologicznego	118
5. Samoekspresja i autonegacja a autodestruktywność w humanistycznej myśli psychologicznej	119
Podsumowanie	122
ROZDZIAŁ III. Autodestruktywność z perspektywy fenomenologiczno-egzystencjalnej	124
1. Pośrednia autodestruktywność jako funkcja załamania się poczucia sensu życia	124
1.1. Wola życia i poczucie sensu życia	125
Podsumowanie	128
ROZDZIAŁ IV. Autodestruktywność jako następstwo negatywnego stosunku do własnej osoby i strategii obronnej. Z obszaru psychologii procesów poznawczych i psychologii osobowości	129
1. Autodestruktywny wymiar strategii poznawczej spójności	131
2. Atrybucje przyczyn i zasięgu zdarzeń jako autodestruktywna strategia poznawcza	133
3. Autodestruktywność w świetle modelu decyzyjnego. Zachowanie autodestruktywne jako rezultat procesu bilansowania zysków i strat	135
4. Stosunek do własnej osoby a autodestruktywność	138

4.1. Pośrednia autodestruktywność a wartościowanie Ja w wynikach badań empirycznych	140
4.2. Autodestruktywność jako następstwo awersyjnej samoświadomości i zawężenia poznawczego	141
Podsumowanie	144
ROZDZIAŁ V. Względność adaptacyjnego znaczenia procesów kontroli w świetle tezy psychologii ego i psychologii poznawczej	145
1. Racjonalność	145
2. Problemy kontroli zachowania pośrednio autodestruktywnego	146
Podsumowanie	150
CZĘŚĆ TRZECIA. STUDIA NAD KORELATAMI POŚREDNIEJ AUTODESTRUKTYWNOŚCI. BADANIA EMPIRYCZNE	153
ROZDZIAŁ I. Diagnozowanie pośredniej autodestruktywności	156
1. Operacjonalizacja i pomiar pośredniej autodestruktywności	156
2. Badanie klinicznej trafności skali. Pośrednia autodestruktywność i jej związek z niepowodzeniami życiowymi	162
2.1. Pośrednia autodestruktywność a obiektywne wskaźniki niepowodzenia	162
2.2. Pośrednia autodestruktywność a częstotliwość negatywnych zdarzeń niezamierzonych	168
Podsumowanie	169
ROZDZIAŁ II. Osobowościowe korelaty pośredniej autodestruktywności	170
A. Objawowe i psychodynamiczne korelaty pośredniej autodestruktywności	171
➤ 1. Metoda badań	171
† 2. Wyniki badań	175
2.1. Pośrednia autodestruktywność a wskaźniki niepowodzeń w historii życia	175
2.2. Związki pośredniej autodestruktywności z tradycyjną klasyfikacją nozologiczną i wskaźnikami poczucia winy	177
2.3. Autodestruktywność a stosunek do własnej osoby	179
2.4. Agresja i samoponížanie a autodestruktywność pośrednia	182
2.4.1. Potrzeba agresji i samoponížania a aktywny i pasywny wymiar autodestruktywności	184
2.4.2. Projekcyjne wskaźniki autoagresji i samoponížania a pośrednia autodestruktywność	185
2.5. Pośrednia autodestruktywność jako funkcja zbioru zmiennych dynamicznych	186
†B. Funkcje kontroli a pośrednia autodestruktywność	189
1. Teoretyczne wprowadzenie do problemu	189
2. Kontrola wewnętrzna popędów i kontrola ekspresji emocji	190
3. Kontrola poznawcza i emocjonalna jako funkcje ego	192
4. Bilansowanie korzyści i zagrożeń wyboru zachowania a tendencja do podejmowania go. Błąd bilansowania i intropunitwność jako korelaty autodestruktywności	203
5. Strategia wyjaśniania zdarzeń a wskaźniki pośredniej autodestruktywności	206
† C. Fenomenologiczne korelaty pośredniej autodestruktywności	209
1. Przekonanie o dopuszczalności samobójstwa i poczucie sensu życia a pośrednia autodestruktywność	210

2. Przekonania o dopuszczalności jawnej samodestrukcji oraz satysfakcja z życia a pośrednia autodestruktywność	215
3. Poczucie sensowności, zrozumiałości i sterowności własnego życia a pośrednia autodestruktywność	217
4. Przekonanie o konieczności cierpienia jako wyznacznik pośredniej autodestruktywności	220
Podsumowanie	224
CZĘŚĆ CZWARTA. PERSPEKTYWY WYJAŚNIANIA POŚREDNIEJ AUTODESTRUKTYWNOŚCI I JEJ MECHANIZMY INTRAPSYCHICZNE. PRÓBA EMPIRYCZNEJ WERYFIKACJI	229
1. Idea wielu celów zjawisk autodestruktywnych	229
2. Funkcjonalne ujęcie autodestruktywności. Spójność celu, procesu wewnętrznego i formy zachowania	231
2.1. Perspektywa intencjonalno-celowościowa	233
2.2. Autodestruktywność subintencjonalna jako uboczny skutek strategii obronnej	234
3. Empiryczne przesłanki hipotez na temat intrapsychicznych mechanizmów pośredniej autodestruktywności	236
3.1. Poczucie winy, potrzeba samoponizania i agresja jako źródła autodestruktywności intencjonalnej	237
3.2. Próba empirycznej weryfikacji hipotetycznego modelu pośredniej – subintencjonalnej autodestruktywności	239
3.2.1. Teoretyczne i empiryczne przesłanki ujęcia modelowego	239
3.2.2. Zmienne uwzględnione w modelu i związki między nimi	241
3.2.3. Wyniki analizy hipotez w świetle danych empirycznych	243
Podsumowanie i dalsze perspektywy badawcze	244
Bibliografia	249
Załączniki	258
Psychological manifestations and conditions of indirect self-destructiveness (Summary)	265